

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenredno ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvu, na katero naj se blagovoljijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

0 položenji.

Mej tem ko se Rusija pripravlja na vojsko, Srbija svojo vojsko prestrojava, predejo še diplomati naprej in poskušajo, ali bi ne bilo še kaj družega prekaniti mogoče in mir ohraniti na podlogi zdanje turške gnjilobe ali le z navideznimi popravki. Zlasti Angleži se trudijo. Njihov izbrani poslanik za konferenco, lord Salisbury, nij šel naravnost v Carigrad, temuč hotel je prej v Parizu, Berlinu in na Dunaji pozvedeti kaj mislijo in bode poskušal te dvore pridobiti za angleško politiko. Vspeha mož ne bode nikjer imel, razen, če se bode potem Anglija udala, kadar vidi, da je sama za Turčijo.

Salisbury pride iz Pariza. Tam nij našel pomoči. Francoska se ne more in neče boriti več proti Rusiji, ker je bode še enkrat potrebovala v velikej vojni proti svojemu protačitelju, ki jej je pred petimi leti dve provinciji vzel, namreč Nemec.

V Berlinu, kamor je prišel Salisbury zdaj, bode še menj opravil. Nemčija je historična protivnica Slovanstva, torej tudi ne od srca prijateljica Rusiji, katera zdaj oglašja se za „slovansko stvar“. Vendar zdaj pojde brezpozgojno z Rusijo in proti Angliji.

V politiki odločujejo namreč še bolj nego srce in čut, — materijalne koristi, dobiček, želodec, trgovinske potrebe. Nemčiji mora na tem ležeti biti, da se angleško prevladje v trgovini zatire, ker Nemčija se zdaj geniti ne more, ne more konkurirati in strada. Nemčiji bode torej le koristno, če Rusija v velikanskem dvoboju za Turčijo podere še Anglijo, to bogato pa samopridno kra-

marko, ki nikogar družega na semenj ne pusti trgovati več, nego kar je njej prav. Tu in ne le v osebnih simpatijah Viljelma je iskati uzrokov, da Salisbury v Berlinu ne bo nič opravil.

Tudi na Dunaji nič. Mi ostanemo ne-utratni. Za to strogo neutralnost naše monarhije celo Bismark sam baje mešetari. Mi smo zadovoljni z njo, zlasti pa, da nijso oni Beustovski nemški, ali pa judovski magjarski vplivi zmagali, ki so našo monarhijo hoteli z Anglijo zoper Rusijo zvezati. Upati je, da je za zdaj ta nevarnost prestana.

To je tembolj upati, ker je celo mej Magjari na videz začela naenkrat druga struna peti. Dozdaj so bili njih časniki polni psovnanj na Srbe in Jugoslovane, na slavizem sploh, in polni smešno-navdušene ljubezni do Turkov. Zdaj pa 22. t. m. minister Tisza naenkrat k izpoznanju prihaja in v ogerskej zbornici pove, da Ogorska ne sme balkanskih Slovanov za svoje sovražnike imeti, kakor tudi ne Slovanov, ki na Ogorskem žive. Res? In dalje Tisza pove (kar, to se ve da, smo baš mi Slovanje od nekdaj terjali), da naša monarhija mora delati monarhično, ne pa magjarsko ali nemško politiko. Tisza je baš dobil od zgoraj migljaj in prelevil se je, vsaj na videz. To je tudi dobro znamenje in dokaz, da Salisbury tudi na Dunaji ne bode nič opravil.

Pripovedujejo, da je ruski car našemu avstrijskemu carju novo pismo pisal. Najbrž govori to pismo o tem, kar omenja odgovor ruskega carja angleškemu poslaniku Loftusu, kateri odgovor na drugem mestu (v pol. razgledu) priobčujemo, namreč da bode Avstrija zasela Bosno, kar smo uže predvideli, da

pride, če se je prav vse naše Nemštvo in Magjarstvo upiralo proti temu.

Iz odgovora ruskega carja Angležem in tudi več ruskim odličnjakom, ki so imeli te dni avdijenco pri njem, sicer jako zvoni mir in mir, ali zmirom s pristavkom: če se Turčija popolnem pokori. Mi ne verujemo, da bi se z lepo hotela. Če se, tudi dobro, še bolje. A ker se ne bo, zato idemo vojni na srečanje.

Iz državnega zbora.

Z Dunaja 21. nov. [Izv. dop.]

Dve uri je minister Lasser govoril v današnji seji, da bi odvrčal vse napade na politično upravo, katere je moral slišati v poslednjih treh sejah. Zlasti proti grofu Hohenwartu, kateremu je priznal velik talent in veljavo, skušal je dokazati, da se politični program Hohenwartov ne bi dal uvesti. A dokazi njegovi so taki, da se ne bi dali teško ovreči. In poljski poslanec Dunajevski, ki je govoril za Lasserjem in Herbstom, jih je deloma prav dobro posvetil. Sicer pa je Lasser govoril mirno in se izogibal vsake razžaljive besede proti Hohenwartu, a sam je moral marsikaj priznati, česar bi še pred malo leti na nobeden način ne bil storil. Dualizem v upravi, deželna vlada in deželni odbor, se zdi tudi Lasserju nepraktičen in tudi on bi želel, da bi v deželi bila samo ena vlada. A da bi cesarski namestnik bil odgovoren, kakor Hohenwart namerava, deželnemu zboru za svoje delovanje v deželnih stvareh, to ne more biti, ker bi potem za vsako ministerstvo nemogoče bilo vladati in odgovornost na-se vzeti. Bilo bi 17 deželnih ministrov, in kje bi se našel mož, kateri bi hotel in mogel s tako zmede-

Listek.

Časopisna črtica iz vstanka v Hercegovini.

(Spisal Joso Modić.)

I.

Bratski vstanek na jugu, iz kojega se je izcimil sedanji boj oslobojenja in se bodo še večje stvari razvile, obrača uže več nego leto in dan pozornost vsega sveta na-se, zanima pa še tem bolj vsacega Slovana, ker ga bijejo naši rodni bratje za svoj obstanek, — za krst častni in svobodo zlato, kateremu želimo najboljšega vspeha, kajti njih zmaga je i naša zmaga. Zaradi tega podajem jedno sliko iz vojujočega slovanskega juga, kakor jo je načrtal potujoč in mej vstaši bivajoč tujec, — katera z jedne strani kaže slovansko miroljubje, in ako velja hrabrost in navdušenje za sveto reč, z druge strani pa divjo krutost Izlama, ki si prilastuje gospodarstvo nad tihim Slovanom.

Vroč poleten dan je. Južno solnce pripeka z vso ostrostjo; ni jedna sapica se ne gane, ni jeden glas se ne čuje iz zelenega gozda, le črni muren se glasi s svojim jednoglasnim: čri, čri. Otožnost vlada nad naravo, — otožnost in nezadovoljnost nad njenimi prebivalci.

Resno, v globoke misli vtopljen, sedi v kunaku v Trebinji Hussain aga, držeč čibuk v ustih. Lahen, na uho doneč šum ga zdrami, da se skloni po konci, ter pazno izvedavo pogleduje okolo sebe. — Sedaj vstopi v dvorano čestitljiv starec, ponižno priklonen, v levej roki mošnjo polno srebrnjakov, desno položeno na srce, se približa agi, ter ga nagovori:

„Zdravstvuj, aga! Tu ti prinesem davek, ki sem ga pobral v svojem okraji v Nevesinji.“

„Uže davno sem te pričakoval, Mijo Radović,“ mu esorno odvrne aga, ter ostro vpre svoje oči v starca.

„Oprosti, milostljivi aga, stalo mi je ta pot dokaj truda, zbrati davek, kajti silna rev-

ščina vlada v mojem okraji, letina je slaba, in“

„Navadno javkanje,“ seže mu aga v besedo. „Toda nijste naleteli na pravega. Nevredni lenuhi ste, ki se vstavljate plačevati davek, a jaz vam pokažem, kedo sem in kaj znam.“

Ničesa si ne upa odgovoriti Mijo Radović. Z novci napolnjeno mošnjo izprazni, jih položi pred ago, — ter stopi par korakov nazaj, čakaje na daljni ukaz.

„Koliko je, Mijo?“ vpraša čez nekoliko trenutkov aga, poželjivo ogledovaje nakopičeno svoto.

„Šest sto osemdeset piastrov, milostljivi gospodin.“

„Polovica premalo, ti me goljufaš,“ — kriči aga.

„Jaz?“ ponosno vpraša starosta iz Nevesinja, ter se približa agi. „Menim, da poznaš Mijo Radovića!“

„Prekanjen in zviti je, ko vsi njegovi dru-

nim aparatom vladati. Prav dobro je temu nasproti Dunajski kazal na nemško cesarstvo, kjer je še dosti več deželnih ministrov, pruskih, bavarških, vrttembergških, saksonskih itd., in to niti redne uprave niti moči države ne moti. In vsa ta ministerstva so v prvi vrsti odgovorna svojim deželnim zborom.

Lasser se je z vso močjo napenjal, da bi izbrisal globoki vtis, katerega je bil naredil na vse misleče kroge grof Hohenwart s svojim izvrstnim tehtnim govorom. Ustavoverna stranka čuti, da ima v Hohenwartu najnevarnejšega protivnika.

Pred koncem seje se vzdigne finančni minister Depretis in bere poročilo o stanju razprav z Ogersko glede nove nagodbe. Prav tiho je bilo v dvorani, ker se je pričakovalo, da pove kaj natančnejšega. A poročilo je bilo jako kratko in nij se iz njega pozvedelo ničesar, kar bi ne bili že o svojem času brali v vseh listih. Vendar je vlada za potrebno spoznala, po oficijalnem potu naznanjati, kako daleč da je razprava dognana, da bi umirila nezadovoljneže v lastni stranki. Žugal je namreč nekaki razdor in po prizadevanji neke stranke, katera se sama proglašala kot opozicija, ki je sposobna vladati (regierungsfähige Opposition), se je snoval novi klub neodvisnih. Znani fabrikant Skene se je najbolj trudil, da bi iz vseh treh ustavovernih klubov zbral ta novi klub in nekaj mož je res pridobil.

A da bi iz tega kaki večji razdor nastal mej centralisti, tega ne smemo upati. Voditelji stranke dobro vedo, da cela ustavoverna stranka pade, ako nij popolnem složna in kadar bo prišlo do resnice, bodo vsi ti zdaj kričeči Skeneti, Walterskirchni itd. pohlevno se poskrili pod krila sedanjega ministerstva. Vrana vrani ne izkljuje oči.

Denes ima cela ustavoverna stranka skupni shod, da se pogovarja o izjavi vladni zaradi pogodbe z Ogersko. Dosti bo zopet govorenja, tudi graje in žuganja proti vladi, a vse to je pesek v oči.

Po prvem aktu.

— k. Prolog velike narodne žaloigre na iztoku je končan. Nastopil je drugi oddelek, primirje, ki bode pa le tako dolgo trajal, da se povrnejo lepši dnevi, v katerih bode možno vih-

teti meč. Dočim sta si dozdej stala na bojišči nasproti Jugoslovan in Turek, pridejo zdaj tja še drugi bojevniki, kateri bodo prezveli glavno ulogo. Turčija bode bila boj za življenje in smrt, boj v katerem se bode odločilo, ali imajo Osmani v Evropi „biti ali ne biti“. Angleško tirajo njeni interesi na bojišče, prav nič drugega, Ruska pa se mora biti ako noče izgubiti zaupanja svojih soplemenskih slovanskih bratov, ako neče da se jej otemni žar, ki jej kinča mogočno glavo.

Prematrajočim to se nam usiljuje nehoti misel, na katerej strani bode zmaga? Gotovo na onej, kjer je pravica, in Rusija se bode bila za pravično stvar. Pravica pa more koncem povsodi zmagati, naj pride že do te zmage lažje ali težje. Izkustvo, ki smo je dobili iz zadnjih bojev na jugu, nas uči, da turške moči nikakor ne smemo prenizko ceniti, in akopram je Rusija brez primere močnejša, akopram ima na razpolaganje denar, ki ji ga je treba za vojno, bode vendar morala pretočiti veliko krvi, predno poseka glave muhamedanskej zmiji. Čuditi smo se morali, da je bankrotna Turčija tako dolgo vzdržala boj, s katerim je sicer res jako malo ali pa nič storila za daljši obstanek poginjavajočega Osmanstva v Evropi. Turški vojaki nijso dobivali plače, trpeli so glad, imeli so jako slabe voditelje, in vendar so se bili dosta dolgo. Nedomestoval je pomanjkanje verski fanatizem, ki se bode v prihodnjem odločilnej borbi gotovo še pomnoževal. Poleg tega ima Turčija zdaj očitnega zaveznika v Angliji, katera jo bode, ker jej gre za lastne interese, podpirala z obilnim svojim denarjem, ter jej tudi poslala, kakor se uže oficijalno poroča 100 000 vojakov na pomoč. Angleški z zlatom otovorjeni osel pa bode dajal sigurno tudi svoje blago nezadovoljnežem v ruskej državi in bode na ta način hotel vzbujati upore na korist svoje stvari.

Še ena stvar je, ki je pri vojevanji jako merodajna, namreč zemlja, teren, na katerem se bode vršila velikanska vojska za svobodo slovanskih narodov in za „krst častni“. Turčija nema o svojej državi tako natančnih kart, kakor jih imajo generalni štabi drugih držav; a njeni ljudje gotovo svoj teren vsaj bolje poznajo, nego li Rusi. Poleg tega jej manjka komunikacij, in premikanje vojske bode jako

težavno. Turčija ima dalje vse prehode čez Donavo utrjene. Res je, da se ta utrjenja ne dajo primerjati s fortifikacijami drugih evropskih držav, a so za to tako nedohodna, da se bode material za obleganje le težko spraviljal v njih bližino.

Navzlic vsem tem težavam pa vemo, da Rusija zmaga; navdušenje njenega naroda za pravoslavno vero in za slovansko idejo gotovo nij nič manjše, nego je turški fanatizem; pa je tudi moč na njeni strani!

V naravi odnošajev pa je, da se iztočno vprašanje ne bo še tako naglo rešilo. Boj bode zategel, dolgotrajen, krvav. Odločil bode osodo Slovanov v Turčiji, zapodil bode Turka čez Bospor — a orientavno vprašanje s tem še ne bode rešeno. Zdaj se države razen kramarske Angleške, ne brigajo dosta za Turčijo, vsaj očitno ne, a vojska se ne bode lokalizirala mej Rusijo in Turčijo, nego bode države napotila, da se bodo grupirale po svojih različnih interesih, in vojska mej Rusijo in Turčijo bode le uvod k splošnej evropskej vojski.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 23. novembra.

Iz *Dunaja* se poroča, da so nemški ustavovorni poslanci vseh frakcij sešli se 22. nov., namreč 179 jih na številu, mej temi tudi Rusini in demokrati. Po dolgem posvetovanji zlasti o banknem statutu, kateri je bil hudo napadan, sprejel je shod jednoglasno predlog Rusov naj prvomestniki ustavovernih klubov nov shod skličejo in ministre povabijo, da bodo o nagodbi z Ogersko in o banknem vprašanji dali pojasnila. Denes je konferenca ustavovercev, da se ona vprašanja sestavijo, katera se bodo ministrom stavila.

Vnanje države.

Angleški poslanik lord Loftus je poročal iz Livadije 2. t. m. Derbyju: „Ruski car je rekel, da je porti postavil ultimatum za to, da se vstavi krvoprotilje. On želi konference na podlogi angleških predlogov. Vse je učinjeno, reče car dalje, da se vprašanje mirno reši, ali porta je dala vlastim kľofuto. Ako Evropa hoče trpeti, da jo porta zopet in zopet odbija, čast Rusije tega ne trpi. Car Aleksander ne želi odcepiti se od koncerta evropskega, ali zdanji položaj je neznošen. Ako Evropa ne stori kaj energičnega, bode car sam postopal. Car Aleksander obžaluje, da se v Angleškej pokazuje nezaupnost proti ruskej politiki, in da se na Angle-

govi; ako imate 800 glav živine, plačate davek le od 400 glav.“

„Bog zna, aga, da nam delaš krivico!“

„Ti in tvoj bog ne vesta toliko, nego aga. Ogoljufal si me, in glej, da mi kmalo prineseš še 400 piastrov.“

„Kaj ne, aga, ti se le šališ, in to ne more biti istina,“ prestrašen prosi Mijo.

„Najmanj to! Jeden teden ti dam odloka, do tedaj mi imaš prinesiti še 400 piastrov. To je moja nepremakljiva volja.“

„Aga, aga, ne bodi neusmiljen! Prebritka je naša osoda, prevelika naša revščina; uže je trebalo napeti vse moči, da sem spravil vkup navadno svoto. Prisegam ti pri živem bogu, več nij mogoče. In zakaj zahtevaš tudi več? Zakaj nas zatiraš, ki radovoljno vse storimo, kar je naša dolžnost, — kar moremo.“

Govoril je Mijo zadnje besede z nekakim ponosom in v svarilnem glasu proti agi. A njegovo srce, trdo ko skala, je bilo zaprto vsakemu poskusu.

„Vašim lažem pridem na dan,“ zagrmil je zeplamtečimi očmi aga. „Premilostljivo je

do sedaj padisah trpel vašo prekanjenost in vpornost, vi psi kristijanski! A jaz vas pre-dobro poznam; kjer so moji ljudje pobiranje prevzeli, — bil je ves drugačen račun. Ne vstavljaj se Mijo, sicer pridem po zaostalino sam.“

Mirno je poslušal Mijo govorečega ago; dasiravno uže v ozbilji navajen vsakojake krutosti agov, se vendar nij mogel zdržati mu govoriti besedij resnice:

„Kakor po nevihti rasoč gorski potok, vzbuja se nevolja mej hercegovskimi kmeti, zaradi brezštevilnih krivic ki jih imajo prenašati od besnih Moslemov. In kdo jo bode krotil, ako vskipi? Koliko krvi je uže teklo v prejšnjih bojih, in kaj vam je koristilo? Vbožala je raja le še tem bolj. S silo nas preganjate, da vam delamo tlako, — in nam ne pustite nikakega deleža. Tisočero v nebo vpijočih krivic nam je od vas prenašati, — in ako se pritožujemo, ne poslušate se nas. Je-li mogoče, da v tacih razmerah ostane mir in red v deželi?“

„Mijo, ti meniš mene s temi besedami

oplašiti, toda varaš se. Dobro vem, kakov duh vlada mej kristijani, ki se skrivno shajate z rebeličnimi Srbi in Črnogorci, s sovražniki padisaha; a moja skrb bodi, vas vkrotiti in in vam pokazati, da ste naši sužnji, nad čegar življenjem in smrtjo zapovedovati imamo samo mi.“

„Je-li so te tvoje zadnje besede?“ — vpraša nemirno čestiti starosta iz Nevesinja.

„Moje zadnje! štiri sto piastrov mi nabereš v svojem okraji ter prineseš sem, a niti jeden novčič ne sme manjkati, sicer...“

„Sicer?“ vpraša temnim pogledom Mijo. „Sicer se vidimo osobno v vaših gorah, kjer se hočem prepričati, koliko je istine na vašej revščini, o katerej toliko javkate. — Za sedaj idi slobodno, opravil si.“

Potrt in klavern splazil se je Mijo pri vratih na dvor, kjer je imel privezanega konja. Urno ga zajaše, ter žugajočo pestjo zapusti kraj, od koder je prihajalo toliko nesreče čez-nj in njegove zemljake. —

Strah in srditost vzbudile so besede agove katere je pravil Mijo kmetom. Siromašno in

škem boje, da Rusija ide za osvajanjem dežel. Car je zadrževal, da Rusija nima osvojevalskih namer, isto tako, da nima namena Carigrada prisvojiti si; posest Carigrada da bi bila nesreča za Rusijo. Car je dal na najodločnejši in najsvečaniji način svojo pošteno besedo, da on ne namerava vzeti Carigrada. Ako bi nastala potreba, da se jeden del Bulgarske posede, zgodilo bi se to samo začasno, dokler se mir ne naredi in kristijanom varnost ne zagotovi. Za dokaz svojega miroljubja je spomnil car svoj predlog, da krščanske pokrajine v Turške posedejo Avstrija in Rusija in da se pred Carigrad pošlje evropsko brodovje. Naglasi dalje, da je njemu za sporazum z Anglijo, da Rusija v Indiji neče nobenih osvojenj.

Iz **Peterburga** se javlja: „Pravitelstveni Vestnik“ priobčuje pismo kneza Gorčakovega do grofa Šuvalovega od 7. nov. v katerem državni kancelar svoje zadostenje izraža, da je lord Derby v noti od 30. okt. priznaval prizadevanja carske vlade za skupno delovanje z Anglijo. Glede nevspeha diplomacije, pokazuje Gorčakov, da se mora celokupnost Turčije podvreči poročtvom, ki jih zahteva človečnost in mir Evrope. On dalje zavrača sum, da bi Rusija hotela Carigrad jemati za se.

Srbija pošlje na konferenco v Carigrad Filipa Hristića kot svojega zastopnika. — Mej Srbi in Turki na bojišči so vedne mejsobojne pritožbe, da se premirje ostro ne drži. Zato se je bati baje strčenj še predno mine december.

Turška komisija, ki je imela „ustavo“ delati, končala je na brzo roko svoje delo in ga velikemu vezirju izročila. Turki mislijo še pred konferenco s svojo papirno ustavo slepariti poskušati.

Iz **Carigrada** se javlja „P. L.“ da hoče Ignatiev precej pri prvi točki angleškega programa za konferenco, ki govori o neodvisnosti in celokupnosti Turčije, predlagati, naj se izbrše beseda „neodvisnost.“

Iz **Silistrije** se poroča, da je tja prišel Abdul Kerim paša. Štiri nove trdnjave se tam delajo.

V **nemškem** državnem zboru je na vrsti posvetovanja predlog, naj se izroče pregreški novinarski ali časopisni poročnim sodiščem. Pravosodni minister Leonhard je govoril proti temu. Na Nemškem gori se torej tudi nemajo bahati s pravi liberalstvom.

Dopisi.

Iz Celovca 22. oktobra. [Izv. dop.] Kdo bode odnikavati hotel, da sedanji čas nij prav ugoden društvenemu življenju? Vsakdor,

zapuščeno je uže tako ubogo hercegovsko ljudstvo. V temnih, obzidanih mestih mej rodovitnimi planjavami, kjer se razprostirajo veličastni gozdi in rodovitni travniki, pojeni od srebrnopenih vod, ima Moslem svoj stan; turški vojaki in policija varujejo ga v lenej prevzetnosti, — zemljo obdeluje slovanska raja. Mej divno krasoto naravino se pa vzdiguje kamenito gorovje, kjer ima postavljene svoje borne kočice uboga raja, tu ima svoje edino zavetje. Tu se vbija in ukvarja ubogi Hercegovci z nerodovito zemljo, tržuje s čredami s sosednjo Dalmacijo in Ogersko, redi buče in si prideluje medu in voska, ali si sadi tobak. Toda niti eno niti drugo mu ne izplača obilega truda, — in ne nasita Turčina. Nij tedaj čuda, ako je bilo ljudstvo vedno nezadovoljno s svojimi gospodarji, ter je primorano poprijelo za orožje, katero jim blagoslovi mili bože.

„Kaj je začeti?“ posvetujejo se možje Nevesinjski, začuvši besede Mijove. „Plačati še 400 piastrov ne moremo in ne smemo, kajti ako plačamo jeden pot smatral bi potem

ki le količkaj okolo sebe ogleduje, zapazi po vsej progi cislejtanskej, da društva menj ali bolj spe, životarijo ali pa vsakdanje živijo; pravega veselega napredka na onem polju nij. Jednako je v našem mestu, ki šteje nad 25 društev manjšega in večjega pomena. Mej njimi dve slovenski: čitalnico in „Trdnjavo“. Zadnja, nekdanj v upanji marsikateriga mogočni jez, spi in počiva mirno v gospodu; prilepili so jej premodri možje v zadnjem zboru pred toliko in tolikimi leti značaj „katoliško“ in sedaj je več nij — a še več, še toliko ne obstoji, da bi se mogel zbor, odbor sklicati, ki bi o prenehanji sklepali! Žalostna prikazen!

Čitalnica, krepka cvetlica, ki je uže nad 12 let v obstanku, ki je mnogo veselega, koristnega rodila, katerej pripada pravi cvet naše inteligencije, ona — radi letargije — ne sramujmo se povedati, saj tudi drugih nij sram — mirno počiva in če jo mogočna roka novih probuditeljev ne bode prebudila, bode tudi ona na pravo sramoto celovških Slovencev, katerih število od dne do dne narašča, prospala in lehka jej bode zemljica vstric poprej mogočne, a v zadnjem času razpadajoče „Trdnjave“. Jeden na ono, drugi na drugo stran; prave zavednosti, prave dejanske vzajemnosti nij in celo gnjusna postaja nekaterim, ki se živo spominjajo, da je nekdo izmed njih v nekej brošuri pisal proti vsakej čitalnici. Slednji čas bi bil, da se zdramite, ali zdrami, dragi prorok, kamenje in gluha ušesa, če ti je moč! Tako ide korak za korakom — a ne naprej, marveč nazaj in to po lastnej skrbi. Kar ste hoteli, to se bode morda izpolnilo in lahko si bodele potem veselega lica roke mencali v zadostenji, da se vam je posrečilo, kar ste iskreno želeli. Žalostno pa je vsakako in treba je ono težnjo v naši zgodovinski zaznamovati, da se sekira od lastnih rok pri zdravem drevesu rabi!

Katoliška društva so prave sence nekdanj senjanih velikanskih nazorov. V družbi z rokodelskimi pomočniki uživa ova družba v skupnih sobah prav vegetarijansko življenje. Nekdo govori, drugi ga ne posluša, tretji igra, četrti na slabej kitari strune poskuša in muzikalično uho muči! To je sad ednega in istega — ali žalostno.

Žalostno je pa tudi v družih društvih.

aga to za našo dolžnost, in plačevali bi jih vedno; — in ako ne plačamo, porabil bode aga to priliko da se maščuje nad nami, kateremu smo uže dolgo trn v peti.“

„Popustimo kočje, odženimo živino v planino ter rečimo ženi i deco čez mejo predno mine teden,“ glasno prigovarja svojim tovarišem čvrsti in mladi Lazar Sočica, jedon najhrabrejših in veljavnejših mož iz Nevesinja.

Mnogi so pritrjevali temu predlogu, a zopet drugi, posebno starejši so ugovarjali, kajti tožilo se jim je popustiti domače kočje in seliti se na ptuje. Mej temi i Mijat.

„Jeden pripomoček nam še ostaje,“ veli poslednji. K paši odrinem v Mostar, ter njega poprosim pomoči.

„Misliš-li, da ti bode to kaj pomagalo,“ odvrne mu Lazar Sočica. „Od Mozelm nikar nikoli ne pričakuj pravice!“

„A vendar moram iti; prednje izpelje aga svoje žuganje sem jaz uže nazaj.“

„Stori kakor ti drago, Mijo“, reče mu Lazar. „Jaz spravim svoje malenkosti, ter odrinem v slobodno Crnogoro.“

Pri nemškem kazinu, kojega veliki deficit od leta do leta narašča, odstopa ud za udom in to izmdd najboljših krogov. Matadori turbo glave stikajo kako bi bilo bolnemu pomoči — a zastoj! Politično nemško društvo uže nad 2 leti ne more občnega zbora sklicati, da bi se razpust skenil in druga društva le mirno in bojazljivo glavico na kviško mole.

Edno društvo pa v novejši dobi ustanovljeno krepko in veselo napreduje, to je „Komunal-Verein“. Ono se peča ne z veliko politiko, temuč le z notranjimi zadevami, s potrebami in silami mesta in šteje v odboru in mej udi krepko moč pravega meščanstva. Uže večkratno se je krepko stavil na čelo mišljenju meščanstva in hude borbe so uže med njim in mestnim očetom, ki malo na vnanje avtoritete sem ter tje gledajo, nastale. Vsak dan nam skoraj časopisi kaj novega o onem društvu doneso in kaže se, da je življenja prav vreden.

Ne vsakdo se naj peča z visoko politiko, temoč ozreti se nam je bolj po domačej nji; tu je polje za delavnost meščanstva in omikancev. Materijalno stanje, ki nas bolj kot nekelej zanima, je nam gradiva dovelj v posvetovanja, v razprave in posvete. V vsakem mestu le količke veljave naj bi nastalo enako društvo in posebno v narodnej večini ljubljanskega mesta, ter tudi družih mest bi svetovali v kmalo osnovo enacega društva.

Naš deželni glavar nas je, kakor je „Sl. Nar.“ izmed vseh časopisov najprvo poročal, zapustil in mnogo se vgiba o njegovemu namestniku.

Iz Gradca 22. nov. [Izv. dopis.] V našem mestu, koje broji toliko število slovanskega življa, nemamo sedaj pravega zbirališča, odkar je po neugodnosti, po lenobi posameznih udov in po mržnji nekaterih tako zvanih narodnjakov zaspala „Slov. beseda“. Kdo se ne spominja na lepe večere, ki smo jih nekdanj pri lepo urejenem in krasno se pod voditeljstvom gospodov, prerano umrlih: Tomšiča, Gabrona itd. se razvijajočem društvu „Slovenija“ uživala; kdo nam nadomesti mile glasove, ki smo jih čuli pri besedah v prostorih „Slov. besede“? Nihče! in kako je sedaj žalostno! Eden narodnjak v tem kotu mesta; drugi v onem — in vsako četrtletje se pri-

Imel je vsak nekaj pristašev na svojej strani, kateri so se podvizali izpeljati storjene sklepe.

Mijo takoj osedla najboljšega konjiča in po njegovem zgledu več družih mož, ki hočejo ž njim v Mostar k paši; Lazar pa se svojimi odrine proti Crnegori, kjer jih bratsko sprejmejo, ter jim dade orožja in streliva v ozbilji.

Težkim srcem pričakovali so pa oni ki so ostali doma na povratek Mijo Radoviča; vsak dan, vsaka ura bila jim je večnost. V šestih dnevih vrnil se je Mijo z drugovi; veselje in mir bral se jim je na licih, in radostno bili so primljeni.

„Pomirite se“, odgovori starosta, „raddovedna množica, paša nam je obljubil pomoči.“ „Odpušcanje bodi vsem, ki so se pregrešili, pobegli smejo se brez skrbi vrniti.“

Vsa občina hvalila je Boga, — v svesti si gotove pomoči; pop je slovesno obhajal službo božjo, in takoj so tekli v gorovje naznanjat radostno novost pobeglim, ter jim prigovarjat, da se vrnejo.

(Dalje prih.)

lično morda znanec znancu, domorodec domorodcu bliža!

Res je sicer, da ima dijaštvo višjih šol nekoja mala slov. društva — a ta so le partikularna, malenkostna in nij je prave jedernate zveze mej njimi. Celo mej mladino bode na ovi način kmalu dospel čas, ko bode eden rekel: jaz sem Kranjec, mi imamo kranjsko društvo itd. (Še tega se manjka!! Ur.) Pravi cvet boljše prihodnosti se nam na ovi način vzbudi. Nikdo pa naj ne bode razkačen, ali celo razžaljen radi tega; kajti vse to je gola resnica, ki mora vsacega pravega narodnjaka do srca zbosti. Nekedaj tako krasno, lepo, veselo — in sedaj mrtvo, brez prave ljubavi, brez veselega upa!

Na našej realiki, kjer se je nekda tudi slovenščina podučevala in to v prejšnji dobi po izvrstnem našem domorodcu prof. dr. Kreku, je ovi uk ponehal; za to pa je le-tos na pripravnici. Kako da je vrejen, vam lahko boljša roka poroča.

Domače stvari.

— (Iz Višnje gore) poroča uradna „Laib. Ztg.“ da so precej po smrti po Dolenskem znanega precej bogatega nemškutarja Bregarja planili Višnjanje in drugi ljudje po njegovem blagu in vse, denar, blago, železo, glaže, itd. kar so dosegli in odtrgati mogli, odnesli. Ranjki je bil namreč udovec, brez otrok in brez sorodnikov. V taci razmerah pak prosto neomikano ljudstvo meni, da „nij greh“, kar s kratko roko dedovati. To je sicer krivo, kaznjivo, ali „unerhört“ pa žalibog nikakor nij, kakor nevedna „Laib. Ztg.“ vpije.

— († A. Lasnik.) Iz Celja poročajo: Ustavoverna stranka spodnje-štajerska je krepko moč zgubila: celjski usnjarski fabrikant Anton Lasnik je umrl. Ranjki je bil l. 1868 štajerski dež. poslanec, od l. 1860 vedno v mestnem svetovalstvu celjskem. Povzdignil je večkrat v ustavovernih zborih svoj glas, kedar je šlo zoper narod slovenski.

— (Iz Krškega) se nam piše: Dne 26. t. m. napravi pevsko društvo krško besedo na Vidmu z igro „Oproščeni jetnik“, petjem, deklamacijo in plesom. Ponedeljek so se naši fantje zmislili napraviti besedo in pokazati hočejo, da morejo če hočejo v 6 dneh napraviti našim mestjanom in njihovim krasoticam lepo zabavo. Res je, da je Videm malo oddaljen od mesta a za boga, vsaj v Krškem nij mogoče niti odra postaviti v nobenem javnem lokalu, torej oprostite gospoda ter ostanite nam zvesti vsi dosedanji naši prijatelji ter pridite v nedeljo na Videm, dobro se bomo imeli!

— (Vranska narodna čitalnica) napravi v nedeljo t. j. 26. t. m. večerno veselico skleneno s tombolo in plesom; k tej zabavi vabi vse čestite ude čitalniške, kakor tudi neude, najvljudnejše Odbor.

— (Huda žena.) Iz necega posavskega mesta se nam piše, da je tam neka nemškutarska gospa svojemu soprogu razbila z litrom čestiti mu — nos. To je zanj tem neprijetnejše, ker stoji v takej službi, da se bode zdaj moral z razbitim in oteklim nosom ljudem kazati.

— (Volovska nesreča na železnici.) Iz Logatca se nam 22. nov. piše: Železniški snežni plug, kateri je sinoči zavoljo snega malo pred brzovlakom iz Borovnice vo-

zil, je nekega vola, ki se je, kakor se sumi, kakemu gonjaču od črede odtrgal, blizu tukajšnje postaje dohitel ter rogatega nesrečnega podrl in vsega raztrganega na kolodvor prirnil.

— (Volkovi) s Podbrežja pri Kulpi se piše „Sl.“ Ko sta bila Jugoslovan in krvo- ločni Turek začela vojsko, jeli so nekateri naših ljudi baje prorokovati, da bode ogenj oplašil Turško in Slovansko zverjad, ter prignjal jo k nam in drugam. To menitev jim zdaj potrjuje volčja sila po našem svetu. Uže nekoliko časa se jako pridno volčje klatijo mej nami. Ko je bila še tista huda vročina avgusta meseca, uže tačas so jih bili zasledili — in vzdignili so se na-nje, pa nijso ni videli nobenega volka. Zdaj pa so tako pritiskale te mrcine, da jako pogosto slišimo o tej ali tej nočnej žrtvi. Pred nekolikim časom so sosednemu grškemu duhovnu umorili in objedli osla, malo kasnejše je volk v enej naših vasij vzel psa, sinoči ga je izpred hiše odnesel pa baš mojemu sosedu. Ali vendar zadnji čas se živa duša ne gane, da bi malo se smodnikom posvetila tem požeruhom. Človek se naposled ne bode več izpod strehe upal stopiti po noči. Nikoli ne bodem zabil, kako prijetno je bilo v Koprivniku na Kočevskem, ko sem tamkaj služil! Tam sem več potov gledal, kako so po rahlem nočnem dežji mladi zajci po cesti igrali drug z drugim, pa tudi dostikrat sem videl po snegu volčje sledi. O nekej priliki sem po leti na večer videl dva medveda, kako sta tacala po jarku malo pred menoj; tisto leto po zimi pa sem trikrat po noči naletel na volka na cesti, kder je moški sedel in čakal. Ali svetilnica z bronom vred ga je vsak pot oplašila, da je umaknil se s pota. Tudi tu bode še tako, ako se kaj ne presukne ta volčja neprijetnost.

Razne vesti.

* (Cesar) Francesconijevi ljubici Karolini Jarnik nij dovolil avdiencije, a poslal ji je iz svoje privatne šatulje 200 gld.

* (Difteritis) je na Dunaji tako začela, da več ljudi pomrje in je bolezen dobila uže kužen značaj.

* (Več honvedskih častnikov) je vzelo popotne liste in so odšli v Carigrad, da se dajo uvrstit v turško vojsko. Dober tek!

* (Židov) je v Varšavi 98.698 glav, torej tretji del skupnega prebivalstva.

22. novembra:

Evropa Juranič od sv. Barbare. — Kramar iz Sevnice. — Riedl iz Štajerja. — Kokošinec iz Dunaja. — Nikoly iz Zagreba.

Pri Slonu: Goldzieher iz Dunaja. — Berger iz Konjic. — Bach iz Dunaja. — Leban iz Trsta. — Smolnikar iz Radeč. — Dolencec iz Slapa. — Razpet iz Postojne. — Mader iz Planine.

Pri Matiji: Haker iz Dunaja. — Havliček iz Kamnika. — Ješenak iz Bleda. — Braune iz Kočevja. — Blücher iz Dunaja.

Pri Zamoreci: Anger iz Trsta. — Piderman, Hartman iz Celovca.

Dunajska borza 23. novembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	61 gld.	40 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	66	90
1860 drž. posojilo	108	50
Akcije narodne banke	837	—
Kreditne akcije	140	50
London	126	10
Napol.	10	07
C. k. cekini	6	—
Srebro	112	60

Mlad mož,

slovenskega in nemškega jezika popolnem zmožen, koji uže mnogo časa kot solicator v odvetniških pisarnah služi, in tudi v konceptu izurjen, želi svojo sedanjo službo zameniti. Služba se sprejme v vseh slovenskih deželah.

Dotična pisma sprejema iz prijaznosti administracija „Slov. Naroda“. (369—1)

Samoklistirni aparat

(Clyso-pumpe, Irrigatorje),

Inhalacijne aparate,

klistirne, uretralne in maternične brizgalnice, mlečne pumpe, sesalne steklenice, vezi za počene

po fabriški cen.

Jedino le pri (53—33)

Gabriel Piccoli,

lekarju, na dunajski cesti v Ljubljani.

Nova slika.

Izšla je v Beču velika in umetniški izvedena slika

Srbski vojskovodje v srbsko-turškem ratu.

Milan M. Obrenović IV. Nikola I. Petrović Njeguš.

Generali: **M. G. Černjajev, Ranko Alimpić, Franjo Čah in Kosta S. Protić.** — Vojvode: **Petar Vukotić, Božo Petrović, Ilija Plamenac in Mašo Vrbica.** — Polkovniki: **Horvatović, Orešković, Ilija Čolak-Antić, Teša Nikolić, Valdemar Beker, Miloško Lešjanin.** — Podpolkovniki: **Sava Grujić, Vlah-Bekić, Kosta Bučević, Gruja Mišković.** — Major **Paja Putnik** in arhimandrit **N. Dučić.**

Slika ima 22 verno po fotografijah narejenih lik z grbom Srbije in Črne gore.

Slika je litografiral **A. Šubert.**

Slika je 53 centimetrov visoka a 90 centimetrov široka.

Cena je sliki 1 gl. 20 kr.

Naročbine se pošiljajo na ovo adresu:

P. Janković, Wien, VIII., Piaristengasse Nr. 49.

Novci se pošiljajo v plačanem pismu, ali po poštni napotnici; komur je lažje, naj na correspondenc-karti javi, pa se mu bo s povzetjem poslalo.

Prepodavci, koji za gotov novce naroče najmanje 10 komadov, dobivajo komad po 1 gld. in franco pošiljanje.

Cena ove velike in umetniško izvedene slike je tako majhena, da jo vsak kupiti more.

Brez ove slike naj ne bo nijedna obitelj, koja se interesuje za rat Srbije in Črne gore s turško carevino. (349—8)